

Pattattunik amigaateqarnermut
pissutaasut pillugit nalunaarut

Imarisaanut takussutissiaq

1. Aallarniut	2
2. Ilagiit pingaarnertut aaqqissuussaannerat	3
2.1 Ilagiit aaqqissugaannerat.....	4
2.2 Pingaarnertut piginnaasat agguarneri.....	4
2.3 Ilagiit aningaasaqarnikkut ikiorneqarnerat	5
3. Oqaluffimmi nipilersornermik ilinniartitaanermut inatsisitigut tungavik taaguutillu atorpeqartut	7
3.1 Pattattoq aamma Oqaluffimmi nipilersortartoq	7
3.2 Oqaluffimmi nipilersornermik ilinniartitaanermut (pattattutut ilinniartitaaneq) inatsisitigut tungavigisaq.....	8
3.3 Aningaasalersuineq	9
4. Maannakkut pissutsit	10
4.1. Ilinniagaqarnerup aaqqissugaanera	11
4.2 Ilinniarnerup nalaani ullormusiat, ajunngitsorsiasat sulinermilu annaasanut utertoortit	13
4.3 Akissarsianut tungasut	14
5 Ilungersunartut suliniutillu	15
5.1 Ilinniartitaanikkut aaqqissuusseqqinneq.....	15
5.2 Nuutiniq ilisimasaqarnissamik piumasagaat	17
5.3 Ulloq naallugu atorfinitsinneqarnissamut periarfissat (akissarsianut tungasut)	18
5.4 Nipilersuutiniq immiussanik atuineq	21
6. Naggataarutaasumik oqaaseqaatit innersuussutillu	23
Innersuussutit.....	24

1. Aallarniut

Nassuiaammi matumani siunertaq tassaavoq Ilagiinni pattattunik atorfinitsitsinerit amerlassusiisa ikinnerinut pissutaasut ilaannik misissuinissaq.

2022-mi upernaakkut ataatsimiinnermi inatsisartunit siunnersuut una Inatsisartuni suliarineqarpoq "Organistiniq amigaateqarneq, suullu peqqutaanersut pillugit Naalackersuisut UKA2023-mi agguassassamik nalunaarusioqqullugit Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut, tassunga ilanngullugit akissarsianut tunngasut, ilinniartitsinikkullu neqeroorutaasinnaasut il.il. Qanoq iliornikkut amigaateqarneq qaangerniarneqarsinnaanersoq pillugu siunnersuutiniq nassuiaat imaqaassalluni." Siunnersuut (UPA 2022/155) Inatsisartuni ilaasortamit Siverth K. Heilmannimit, Atassut saqqummiunneqarpoq.

Siunnersuutip aappassaaneernissaanut Ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Ataatsimiititaliamit saqqummiunneqartumik isumaliutissiissummini Ataatsimiititaliamit Naalackersuisunut kaammattuutigineqarpoq isumaqatigiisummik isumaqatigiinniarnert pillugit oqallinnerit nassuiaammi annikitsuinnarmik ilaatinneqartut. Taarsiullugu nassuiaammi sammisassat makku ilaatinneqassasut Ataatsimiititaliamit kaammattuutigineqarpoq:

- Ilinniarnertup nalaani ilinniagaqarnersiuteqannginneq unammillernartooq
- Taaguutit oqaluffimmi nipilersortartooq aamma pattattoq nassuiarneqassasut
- Pattattutut ulloq naallugu atorfeqarnermut periarfissat nalunaarusiami ilanngullugit misissorneqassasut, kiisalu
- Oqaluffimmi sulineq eqqarsaatigalugu piareersarnermut piffissaq qanoq annertutigisoq atorneqartarnersup nassuiarneqarnera

Siunnersuutip isikkumisut isikkoqarluni akuerineqarnissaa Naalackersuisunit inassutigineqarpoq aalajangiiffigisassatullu siunnersuut Inatsisartunit ilaasortanit isumaqatigiissunit akuerineqarluni.

Tamatuma kingorna nassuiaatip matuma suliarineqarnera Naalackersuisunit aallartinneqarpoq ilaatigut maannakkut pissutsit ilungersunartullu nassuiarneqarlutik. Tassunga atatillugu Ilagiinniit ilassutissanik Naalackersuisut pissarsiniarsimapput.

2. Ilagiit pingaarnertut aaqqissuussaannerat

Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussaannerup ulloq 21. juni 2009-imi atuutilersinneqarneratigut piginnaatitsineq pillugu inatsit atorunnaarsinneqarpoq. Kalaallillu Nunaanni ilagiinnut inatsisitigut tunngaviusut tassaalerlutik inatsisit tunngaviusut ataqqillugit Inatsisartunit atulersinneqartut maannakkut malittarisassaasut.

Ilaatigut kunngip nalunaarutaata peerneqarnerata kiisalu piginnaatitsineq pillugu inatsisip atorunnaarsinnerata ilagiit danskit naalagaaffiata tapersersugaata avataaniilerlutik ilagiit namminiilerannik kinguneqarsimanngilaq. Tassani pineqarput Danmarkimi ilagiit iluanni ilagiit imminnut aquttut. Tassa imaappoq ilagiit Inatsisartunit tamakkiisumik inatsisiliornikkut inatsisiliorfigineqartut, tamanna naalagaaffiup tapersersugaata ilagiit ileqquisa aamma Inatsisini Tunngaviusuni sinaakkusiussat iluanni tamanna ingerlanneqarpat taamaalillunilu ilagiit naalagaaffiup tapersersugaanni ataatsimut nassuernermet tunngaviusumut naapertuulluni.

Inatsisini Tunngaviusumi § 4 aqutigalugu Ilagiit naalagaaffillu ataqtigiipput. Ilagiit naalagaaffillu akornanni (tamakkiisumik) avissaartoqarnissaanut Inatsisini Tunngaviusuni aalajangersakkamik taassuminnga allannguissamik pisariaqartitsissaaq.

2010 sioqqullugu ilagiinni qitiusumik allaffissorneq taamanikkut Naalackersuisut ataannut inissinneqarsimavoq, biskoppeqarfillu ilagiinni pissutsinik isumaginnilluni. Ilageeqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 9, 19. maj 2010-meersumi (Ilageeqarneq pillugu inatsit) Ilagiit aaqqissugaanikkut ilusaat nutaaq eqqunneqarpoq, tassa Kalaallit Nunaanni Biskoppi qitiusumik aqutsineq aamma Ilagiinnit aqutsineq maannakkut isumagilerlugit aamma provstinik, palasinik, ajoqinit ilagiillu sinniisuinik biskoppeqarfik nakkutilliisuulluni, Naalackersuisullu pingaarnertigut akisussaallutik. Suliassat agguarnerini taamatut allannguinermet ilaatigut ilaapput ilagiinni ilinniartitaanertigut sullissineq, aaqqissuussineq aamma biskoppeqarfimmi provstinik, palasinik kiisalu ilagiinnik allaqtigiittarneq nalinginnaasumik Biskoppimut tunniunneqarluni.

Suliassat agguarnerisa allanngornerinut tunngavilersuut tassaasimavoq Ilagiit politikkikkut suliffeqarfittut eqqarsaatigineqannginnera aammalu taamaattussaananani. Namminersorlutik Oqartussat qitiusumik allaffitsigut aqutsinermi avissaarnikkut Ilagiinnut tunngasunut atorfillit ersarinnerusumik politikkikkut avissaanganerusumik nammineernerusumillu isikkoqalissapput. Anguniakkatut eqqarsaat taanna piviusunngortikkumallugu politikkikkut aaqqissugaanermut tunngatillugu Ilageeqarneq aalajangersimasunik killeqartariaqartoq isumagisariaqartoq Naalackersuisut isumaqarput. Tamatuma saniatigut ukiut ingerlaneranni partiit arlallit oqaatigisarsimavaat Ilageeqarneq politikkeqarnerup avataani inissisimasutut isigineqalersinnagu suliniutissat ilagigaat allaffissornikkut oqartussaaffiit arlallit Biskoppeqarfimmut nuunneqassasut.

2.1 Ilagiit aaqqissugaanerat

Biskoppi tassaavoq naalagaaffiup tapersersugaata ilagiinni qullersaasoq aamma Kalaallit Nunaata Biskoppeqarfiata qitiusumik aqunneqarneranik allaffeqarfianillu isumaginnittoq.

Kalaallit Nunaata biskoppeqarfia provsteqarfinnut pingasunut agguarsimavoq, Kujataata, Qeqqata Avannaatalu provsteqarfia. Provsteqarfiit ulluinnarni provstiminnit aqunneqarput. Qeqqanut Tunumullu provsti domprovstiuvoq aamma Biskoppimut sinniisussaalluni aamma kommunit agguarnerisa avataanni suliassaqarfinni ilagiinni suliassanik suliaqartuulluni.

Provsteqarfiit palaseqarfinnut agguarsimapput tassaallutik illoqarfiit taakkunanilu nunaqarfiit. Provstit ilagiinnut allaffissornikkullu piginnaatitaapput aamma suliassarpassuarnik isumaginnittuullutik, tassunga ilaatigut ilanngullugit sulisoqarneq aningaasaqarnerlu.

Ulloq 1. maj 2023-mi Kalaallit Nunaanni palaseqarfiit 17-iupput. Palaseqarfinni tamani ataatsimik arlalinnilluunniit palaseqarpoq. Ulloq 1. maj 2023-mi palasitut sulisut 21-iupput.

Kalaallit Nunaata ilageeqarnikkut sullinneqarneranut aamma ilaapput ajoqit, ulloq 1. maj 2023-mi sulisut 40-sut. Ajoqi ilagiinni suliassarpassuaqarpoq, taamaattorli katititsinissamut piginnaatitaanani, apersortitsinissamut periarfissaqarnani imaluunniit nerliiviliartitsinissamut akuerisaanani. Taakku saniatigut suli allat atuaasartut 21-it ilagiinnut atassuteqarput.

Kalaallit Nunaanni oqaluffinnik aamma oqaluffinnik atuarfiusartunik sullissinermut aamma ilaapput pattattut ulloq 1. maj 2023-mi sulisuusut 23-ullutik (kiisalu ataaseq sulingiffeqarallarluni) kiisalu palaseqarfinni ikiorteqarluni, soorlu aamma sumiiffinni amerlanerni ilagiinni ilagiit sinnissaannik pilersitsisoqarsimasoq.

2.2 Pingaarnertut piginnaasat agguarneri

Ilageeqarneq pillugu inatsimmi § 3 naapertorlugu Naalakkersuisut ilageeqarnermi pingaarnertut akisussaasuupput, taakkulu pillugit aalajangersagassanik Biskoppi isumaqatiginninniarfigereeraanni aalajangersagaliorsinnaallutik.

Naalakkersuisut taamaalillutik ilagiinnut tunngasunik inatsisiliornermik nassuiarnissaannillu suliassaqarput, aningaasanut inatsimmut naleqqiullugu pingaarnertigut missingersuutinik aqutsisuullutik aamma suliassaqarfimmi nalinginnaasumik periusissiamik politikkinillu ilusilersuisarlutik.

Biskoppip ilagiit qitiusumik aqunneqarnerat allaffissornikkullu aqunneqarnerat biskoppeqarfiullu provstiinik, palasiinik ajoqiinillu ilagiinnik nakkutilliineq suliarisarai, tak. Ilageeqarneq pillugu inatsimmi § 6, imm. 1.

Ilageeqarneq pillugu inatsisip Kalaallit Nunaanni Ilageeqarnikkut ingerlatsinikkut immikkoortortaqarfik pilersissavaa, Biskoppi ilageeqarnerup iluani oqartussaasutut qullersatut

inissisimalluni. Tamatumalu kinguneraa Biskoppip akisussaaffinni assigiinngitsuni nammineq akisussaaffimmi iluaniittunut kaajallaasitanik ilitersuutinillu suliaqarsinnaalernera kiisalu suliat kaajallaasitat ilitersuutillu naapertornagit ingerlasunut uparuaasinnaalluni. Biskoppip aalajangigai llinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut, Timersornermut Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfimmut naammagittaalliutigineqarsinnaapput, tak. Ilageeqarneq pillugu inatsimmi § 28. imm. 3, taamaattorli annerusumik palaseqarnermut tunngasunik aalangiinerit inatsisitigut sinaakkutai eqqarsaatigalugit taamaallaat misilinneqarsinnaallutik.

Inatsisinut tunngatillugu Ilageeqarneq pillugu inatsimmi § 3-mi aalajangerneqarpoq Biskoppimut isumaqatigiinniarnaq pereerpat inatsisiliorneq suliarineqartassasoq. Tamanna aalajangersagaavoq tunngavisoq ulluinnarnilu naapertuuttoq. Tunngavioq tunngatigut Biskoppi qulakkeerutaassaaq inatsisiliorneq Ilageeqarnermut pisariaqarlunilu naapertuuttusoq. Ulluinnarni ingerlatsinermut tunngatillugu Biskoppi ilageeqarnerup iluani immikkut ilisimasaliuvoq tamatumunnga inatsisiliornermi takussaasussanik.

Ilagiit iluanni atorfinitsitsinerit eqqarsaatigalugit Naalackersuisut Biskoppimik palasinillu atorfinitsitsillutillu soraarsitsisarput, ajoqinilli, pattattunik ilagiinnilu ikiortinik atorfinitsitsinerit Biskoppip ataaniillutik, tak. *Ilagiit sinniisaannut qinersisarnerit pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 2, 23. januar 2013-imeersumi § 26m:*

§ 26m. Biskoppi Naalackersuisut isumaqatiginninniarfigereerlugit Kalaallit Nunaanni ilagiit ataanni ilagiinni sulisunut allaffeqarfinnilu sulisunut atorfiit pilersinnissaat atorunnaarsinnissaallu pillugit aalajangersakkanik aalangiissaaq.

Imm. 2. Biskoppip, palasimik atuagarsuarnik allattuisumik ilagiillu sinniisaannik tusarniaareernerup kingorna, ajoqinik organistinillu atorfinitsitsinissamut soraarsitsinissamullu provstit piginnaatissinnaavai.

Imm. 3. Biskoppip, palasimik atuagarsuarnik allattuisumik ilagiillu sinniisaannik tusarniaareernerup kingorna, oqaluffinni ikiortinut, soorlu pedelit, eqqiaasut il.il., atorfinitsitsinissamut soraarsitsinissamullu provstit piginnaatissinnaavai.

Imm. 4. Provsteqarfinni palaseqarfinnilu allaffinni allaffissornikkut sulisunik atorfinitsitsinissamut soraarsitsinissamullu provstit biskoppip piginnaatissinnaavai.

Aalajangersagaq biskoppi, provstit palasillu minillugit atorfinnut tamanut ingerlatsivittut Kalaallit Nunaanni Ilagiinnut atorfinitsitsinissamut pingaarnertigut oqartussaatsilerpoq, tak. § 6 tunngavioq aamma §§ 26 f aamma 26 i. Biskoppilli, tak. § 26m, imm. 2 - 4, pisuni aalajangersimasuni piginnaatitsineq provstinut isumagisassanngortissinnaavaa.

2.3 Ilagiit aningaasaqarnikkut ikiorneqarnerat

Upperisaqatigiinnut allanut sanilliullugu ilageeqarneq immikkut inissisimavoq, tassami inatsisini tunngavioq § 4-mi aalajangigaammat lutherikkuussuseq inuiaqatigiit upperisarigaat, taannalu

naalagaaffimmit tapersersugaasoq. Kalaallit Nunaanni Ilagiit tassaapput Naalagaaffeqatigiinni ilagiit naalagaaffimmit tapersersorneqartut ilaat, taamaattumillu Kalaallit Nunaanni namminersorlutik oqartussani oqartussat Kalaallit Nunaanni Ilagiit aningaasaqarnikkut allatigullu tungaviusumik ikiornissaannut pisussaaffeqarlutik.

Tamanna piviusumik isumaqarpoq ukiut tamaasa aningaasanut inatsimmi Kontumi Pingaarnermi 40.97.03 Ilagiinni aamma Kontumi Pingaarnermi 40.92.14 Ajoqissanik organistinillu ilinniartitsinermut akissarsianut, ilinniartitaanernut il.il. matussutissanut Kalaallit Nunaanni Ilagiinnut aningaasaliissutit immikkoortinneqartarput.

3. Oqaluffimmi nipilersornermik ilinniartitaanermut inatsisitigut tunngavik taaguutillu atorpeqartut

Nassuiaammi matumani Oqaluffimmi nipilersornermik ilinniartitaanermut inatsisitigut tunngavik atuuttoq aallaavigineqarpoq, Ataaniittumi taaguutit atorpeqartut aamma inatsit tunngavigineqartoq allaaserineqarput.

3.1 Pattattoq aamma Oqaluffimmi nipilersortartoq

Pattattutut/oqaluffimmi nipilersortutut ilinniartitaaneq inatsisini tunngavigineqartuni "pattattutut ilinniartitaanertut" taagorneqarpoq, tak. Ilageeqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 9, 19. maj 2010-imeersumi kingusinnerusukkut allanggortinneqartumi kapitali 6. 2017-imi ilinniartitaaneq ilinniarnermik aqqissuussinermut nutaamut atatillugu allatut taaguuserneqarpoq "Oqaluffimmi nipilersornermik ilinniartitaaneq". Ilinniarnermik aqqissuussinerup nutaap suliarineranut tunuliaqutaasoq ilaatigut tassaavoq ilinniartitaanerup qaffasissusiata qaffannissaata kissaataanera taamaalillunilu pattattunut akissarsiat qaffannissaanut aamma periarfissiisoqarluni.

Ulluinnarni "pattattoq" aamma "oqaluffimmi nipilersortartoq" taarseraallugit atorpeqarput. Nassuiaammi taaguut "pattattoq" atorpeqassaaq, tassa taanna inatsisini tunngavigineqartuni aamma pattattut ilinniartitaaneritut tunngasumi kaajallaasitami atorpeqarmat.

Biskoppeqarfik aamma nassuiaatip matuma suliarineranut atatillugu ilisimatitsivoq taaguutip "Oqaluffimmi nipilersortartoq" "Pattattoq erinarsoqatigiinnik aqutsisuusumut" allanggortinneqarnissaa Ilagiit kissaatigigaat, tassa piviusumik taamatut ilinniartinneqarsimammata, aamma "oqaluffimmi nipilersorneq" paatsuuinernut kinguneqartitsisimammata.

Ilagiinni sulineq

Nassuiaammi ilagiinni sulinermi atorfinitsitsinerit aamma ilagiinni sulinerunngitsumik atorfinitsitsinerit akornanni immikkoortitsisoqarpoq. Ilagiinni sulinermi paasineqarpoq ivertinneqarsimaneq. Ajoqit taamaattumik oqaasertaatigut ilagiinni sulinngillat, kisiannili pineqarluni "taaguut tunuarsimaartoq", taamaattumillu ajoqit ilagiinni sulisutut isigineqarlutik. Tassunga atatillugu ilagiinni sulinermi atorfinitsitsinermiipput biskoppitut, provstitut, palasitut ajoqitullu atorfiit. Provstinik, palasinik ajoqinillu ilagiinni sulinermi nakkutilliinermi naalagaaffiup tapersersugaani ilagiinni nalunaarutitigut tunngaviinik, naalagiarnermut aqqissuussinerit ritualillu ataqqineqarnissaat Biskoppip nakkutigissavai.

Pattattutut atorfik ilagiinni sulinermi atorfinitsitsinerunngilaq.

3.2 Oqaluffimmi nipilersornermik ilinniartitaanermut (pattattutut ilinniartitaaneq) inatsisitigut tunngavigisaq

Oqaluffimmi nipilersornermik ilinniartitaaneq (matuma kingorna pattattutut ilinniartitaaneq) llageeqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 9, 19. maj 2010-meersukkut kingusinnerusukkut allanngortinneqartumi malittarisassaqaartinneqarpoq.

llageeqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 9, 19. maj 2010-meersumi kapitali 6-imi kiisalu llageeqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaannik allanngortitsineq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 27, 3. december 2018-imeersumi (Ajoqinik aamma pattattunik ilinniartitaanernik aqqissuussinerit aamma nipangiusimasassanik ilisimatitseqatigiiffiusumik oqaaseqaatissanullu tunngasunik il.il. ataatsimiittarnerit) nr. 4-mi pattattunik ilinniartitaaneq pillugu malittarisassanik aalajangersaasoqarpoq.

llageeqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaanni nr. 9-mi, 19. maj 2010-meersumi § 26, imm. 1-imi ima allassimasoqarpoq:

"Biskoppip isumagisaraa pattattunik ilinniartitsineq, piginnaaneqarfigalugu pattattutut kiffartornerup, allatigullu ilagiinni nipilersornermi, matumanittaaq erinarsoqatigiinnik siulersuinermi, suliani piginnaasassanik ilinniartup pissarsisinneqarnissaanik siunertaqartoq. Ilinniartitaaneq illoqarfinni nunaqarfinnilu naalagiarnermi nipilersorteqarnerup siuarsavigineqarneranut iluaqutaassaaq. Ilinniartitaanermi pingaarnersaavoq ilagiinni nipilersornissamut tunngasut."

§ 26, imm. 1-imi aalajangersarneqarpoq pattattut ilinniartitaanerinik kiisalu ilinniartitaanermi pingaarnertut siunertanik Biskoppi isumaginnissasoq. Ilinniarsimasutut pattattutut sulinissaq oqaluffimmilu nipilersornermik allamik ingerlatsinissaq kiisalu naalagiarnermi ilagiittullu suliani allani pattattuunerup illoqarfinni nunaqarfinnilu siuarsarnissaa pingaartinneqarpoq.

Tamatuma saniatigut llageeqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaannik allanngortitsineq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 27, 3. december 2018-imeersumi (Ajoqinik aamma pattattunik ilinniartitaanernik aqqissuussinerit aamma nipangiusimasassanik ilisimatitseqatigiiffiusumik oqaaseqaatissanullu tunngasunik il.il. ataatsimiittarnerit) § 26, imm. 2-mit takuneqarsinnaavoq:

"Biskoppip pattattunik ilinniartitsinerimik aqqissuussineq aalajangersartassavaa, ilinniakkamut isernissamut piumasaqaatit aamma ilinniakkap imai aamma annertussusia, kiisalu ilinniagaqarsimanermut allagartat. Biskoppip ilinniakkamik aqqissuussineq Naalakkersuisunut akuersissutigisassatut nassiuttassavaa."

llageeqarneq pillugu inatsimmi allannguutissat piareersarnerini Naalakkersuisut naliliisimapput suliassaqarfimmi malittarisassanik aalajangersaanissamut biskoppeqarfik oqartussani pitsaanerpaassasoq, tassa sunik pisariaqartitsisoqarnerisooq tassani ilisimaneqarnerummat. Aammattaaq llageeqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 9, 19. maj 2010-meersumi §§ 25-mit

aamma 26-imit takuneqarsinnaareerluni ajoqissanik aamma pattattunik ilinniartitsineq biskoppip isumagisarigai, taamaattumik ilinniartitaanerit biskopimeereerlutik.

Ajoqissanik pattattunillu ilinniartitaanermut aqqissuussinerit akuerisassangorlugit Naalackersuisunut nassiunneqassapput, tassa piviusumik ilinniartitaanermut, Kultureqarnermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalackersuisoqarfimmut. Akuersinissamut siunertaq tassaavoq ilinniartitaanerit naammattumik qaffasissuseqartumik suliatigut pitsaassuseqarnissaasa qulakkeerneqarnissaa, aamma imarisai piumasarineqartullu eqqarsaatigalugit ilinniarnermik aqqissuussinerimut nalinginnaasumik piumasarineqartunik naammassinninersut. Aammattaaq ilinniarnermik aqqissuussinerit ilinniartitaanermi politikikkut anguniakkanut qaqugukkulluunniit atuuttunut naapertuunneri naalackersuisoqarfimmit qulakkeerneqartussaalluni.

Ajoqissanik pattattunillu ilinniartitsinernik malittarisassaqaqtitsineq siusinnerusukkut Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 15, 26. april 1985-imeersumit Kalaallit Nunaanni ajoqissat ilinniartitaanissaannut tunngasumit aamma Kalaallit Nunaanni organistit ilinniartitaasalernissaannik Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaannit nr. 26, 1. december 1987-imeersumit malittarisassaqaqtinneqarpoq. Nalunaarutilli ullutsinnut naleqqukkunnaarsimapput, ilaatigut Ilagiit pillugit ataatsimiititaliaq atorunnaarsinneqarsimammat aamma biskoppip tullersortaata eqqaaneqarnera pissutigalugu. Tamatuma saniatigut inatsit tunngavigalugu ilinniarnermik aqqissuussinernik nutaanik suliaqartoqarsimavoq, nalunaarutit pisariaqarunnaarlutik, taamaattumillu ulloq 1. januar 2019-imi taakku atorunnaarsinneqarlutik. Ilinniarnernik aqqissuussinerit biskoppeqarfimmit pilersinneqartumit ilinniarneq pillugu ataatsimiititaliamit suliarineqarput, pissutsinilli pisariaqartunik malittarisassaliorlutik.

3.3 Aningaasalersuineq

Aningaasaliissutit 40.92.14 Ajoqissanik organistinillu ilinniartitsineq (ingerlatsinerimut aningaasaliissutit) Ilageeqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 9, 19. maj 2010-meersukkut, kingullermik Inatsisartut inatsisaatigut nr. 27, 3. december 2018-imeersukkut allangortinneqartoq naapertorlugu akilerneqartarput.

Biskoppi, tak. Ilageeqarneq pillugu inatsimmi § 26, ajoqissanik ilinniartitaanermik kiisalu pattattunik ilinniartitsinermik isumagisaqarmat, Biskoppip aamma konto pingaarneq 40.92.14-mik aqutsineq isumagisaa. Aningaasaliissutini siunertaq tassaavoq Kalaallit Nunaanni illoqarfiit nunaqarfiillu tamarmik naalagiarnerni ilagiinnullu tunngasuni iliuuseqarnerni minnerpaamik ajoqimit pattattumillu ilinniarsimasumit sullinneqarnissaat.

4. Maannakkut pissutsit

Maannakkut pattattut atorfiit 74-iupput. Ulloq 1. maj 2023-mi atorfinni sulisussarititaasunit 23-t inuttaqarput (pattattoq ataaseq sulinngiffeqarallartoq ilanngunnagu). Palaseqarfik Sisimiut aamma Palaseqarfik Nuuk palaseqarfinni kisiartaallutik pattattunik marlunnik atorfinitsitaqarput.

Illoqarfiit nunaqarfiillu tamarmik aallaaviatigut ataatsimik aalajangersimasumik atorfilimmik ajoqimik/atuaasartumik ataatsimik qaammammusiaqartumik kiisalu pattattumik ataatsimik aalajangersimasumik atorfeqartumik qaammammusiaqartinneqartumillu sulisoqartussaapput. Sumiiffimmi ataatsimi assersuutigalugu ilinniarsimasunik arlalinnik ajoqeqarpat ataatsimik atorfinittoqarnissaanik toqqaasoqassaaq. Sumiiffinnili arlalinni ilagiit aalajangersimasumik atorfeqartitsinerup saniatigut taartaasartussamik peqarput. Taamaattoqarpoq aalajangersimasumik atorfeqartumik oqilisaasarnissaq siunertaralugu illoqarfinnilu annerni tamanna atorneqarnerulluni.

Nunami sumiiffinni amerlanerni pattattut amigaataapput, peqatigisaanillu ilinniartitaanermi peqataasut tiggummiinnarnissaannut ajornartorsiuteqarneq Biskoppeqarfimmit misigineqarluni. Biskoppeqarfik ilisimatitsisimavoq ilinniartut amerlanertigut inuttut atukkat pissutigalugit ilinniarnermik unitsitsinermut pissutaasartut. Taakku saniatigut aamma ilinniartoqarpoq nangitsiffiusut aappaanni soraarummeernermi angusisimanngitsunik.

2017-imi pattattut ilinniartitaanerannik Biskoppeqarfik allannguivoq taamaalilluni annertuneruluni nutaamillu taaguuteqalerluni; ilagiinni nipilersortartut ilinniartitaaneq. Peqatigisaanik ilinniarnissamik isumaliuteqartut ilaatigut akornanni tunngaviusumik pikkorissarnermik Biskoppeqarfik pilersitsilluni. Pattattut tunngaviusumik pikkorissarneq ilusilersorneqarpoq taamaalilluni nuutersornermik tunngaveqanngitsut soqutiginnittut qinnuteqarsinnaallutik sapaatillu akunneranik sivilisussuseqarluni. Neqeroorut sammisami misileeqqaarnertut paasineqartussaasimavoq aamma pattattut ilinniarnissamut piareersarnertut isigineqarsinnaalluni. Pattattut tunngaviusumik pikkorissarneq taamatut iluseqartillugu neqeroorutigineqartarunnaarpoq, Biskoppeqarfilli ilisimatitsisimalluni assingusumik isumaliuteqarsinnaallutik, tamatumali aningaasalersornissaanut aningaasassaqaqarnersoq apeqqutaassalluni.

Piffissami ukiuni qulini pattattut ilinniartitaanermi tiguneqarsimasut naammassisimasullu amerlassusaannik takussutissiami takuneqarsinnaavoq ilinniarnermik soqutiginnittut allangorpiarsimanngitsut, ilinniarnermilli naammassinnittut amerlassusaat ikileriarsimallutik, piffissaq 2017-2018 eqqaassanngikkaanni.

Ukioq	Tiguneqartut	Naamassillutik ilinniagaqarsimasut
2013-2014	15	6
2015-2016	?	1
2017-2018	9	7
2019-2020	12	4
2021-2022	12	3
2023-2024	11	-

2015-imi pattattunut ilinniartimmi qassit aallartinnerannik paasissutissanik Biskoppeqarfik tunniussisinnaasimangilaq. Biskoppeqarfiup aamma 2016-imi uparuarpaat pattattut ilinniartimmi unitsitsinnartut immikkut ittumik amerlasimasut taamaattumillu 2016-imi ilinniartimmi naammassisaqartoq ataasiinnaasimalluni.

Ukioq manna septembarimi aallartittumi pattattut ilinniartimmi qinnuteqartut 22-usimapput, ilinniartunillu 22-nik tigusinissamut aningaasalersuinissamut periarfissaqanngimmat affaannai tiguneqarlutik.

4.1. Ilinniagaqarnerup aqqissugaanera

Ilageeqarneq pillugu inatsimmi § 26 naapertorlugu ilinniartimmi aqqissuussinermi ilinniartimmi pillugu malittarisassanik Biskoppeqarfik aalajangersaasussaavoq. Ilaatigut tassaniissapput pikkorissarnerit pillugit ataatsimiititaliaq, tiguneqarnissamut piumasaqaatit aamma ilinniartitaanerup imaa annertussusaalu kiisalu ilinniagaqarsimanermut uppersaatit. Ilinniartimmi aqqissuussineq akuerisassanngorlugu Naalakkersuisunut nassiuqqassaaq, piviusumik ilinniartitaanerumut, Kultureqarnerumut, Ilisimatusarnerumut ilageeqarnermullu Naalakkersuisoqarfimmut. Akuersinissamut siunertaq tassaavoq ilinniartitaanerit naammattumik qaffasissuseqartumik suliatigut pitsaassuseqarnissaasa qulakkeerneqarnissaa, aamma imarisai piumasarineqartullu eqqarsaatigalugit ilinniartimmi aqqissuussinermut nalinginnaasumik piumasarineqartunik naammassinninersut. Aammattaaq ilinniartimmi aqqissuussinerit ilinniartitaanermi politikikkut anguniakkanut qaqugukkulluunniit atuuttunut naapertuuneri naalakkersuisoqarfimmit qulakkeerneqartussaalluni.

Pattattut ilinniartitaaneq pillugu ilinniartimmi aqqissuussineq (Ilagiinni nipilersortartut ilinniartitaaneq) 2017-imi atulersinneqarpoq tassaallunilu siusinnerusukkat pattattut ilinniartitaanermi nutarterineq annertusineqarneralu. Siunertaq tassaasimavoq ullumikkut ilagiinnit piumasarineqartunut nutaalianut ilinniartitaanerup siunnerfeqalernera. Ilinniartimmi aqqissuussinermi nutaami aallaqqaammut pattattut ilinniartitaanerup imarisaanik allanguinissaq Biskoppeqarfimmit toqqarneqarpoq. Nalinginnaasumik pattattut ilinniartitaanermi nutaamik ukiumik marlunnik sivilisassuseqartumik pilersitsisoqarpoq,

piviusumillu tassaalluni pattattutut ilinniartitaaneq, ilinniartut atuartsissutiniq ilisimasaqalissallutik soorlu: nipilersornerup atuagarsorfiunera, erinarsoqatigiinnik aqutsineq, isaatsinermi, unnersiutiginninnermi pattaqiarsuarmillu nipilersornermi atuartsissutit saniatigut nipilersugassiap immikkoortuanik ilinniarneq. Atuartsissutini nutaani eqqarsaat tassaasimavoq ilinniartitaanerup annertunerulernissaa taamaalillunilu qinnuteqarsinnaasunut soqutiginarnerulersillugu. Ataatsimut isigalugu ilinniartitaanerup qaffasissusia qaffanneqarpoq. Tamanna kingornatigut isumaqatigiissutiniq isumaqatigiinniarnernit takuneqarsinnaavoq pattattut akissarsiatigut qaffaavigineqarlutik.

Pattattutut ilinniartitaaneq nangingneqartartussatut aqqissuunneqarpoq ukiunillu marlunnik sivilissuseqartussaalluni. Ilinniartitaanermiipput piffissat atuarfiusut suliffimillu misiliffiusut kiisalu sapaatit akunnerini marlunni atuartsinerit, ilinniartut piffissami aalajangersimasumi takkuttassallutik.

Ilinniartitaaneq piffissap ilaannaani ilinniarnertut aqqissuunneqarpoq, taamaalilluni ilinniartut saniatigut sulisinnaallutik ukiukkaartumillu qaammatip ataatsip missaanik sivilissuseqartumik tamakkiisumik atuartinneqarnermi peqataasussaallutik. Immikkoortup siulliup kingorna pattaqissamik nipilersornermi erinarsoqatigiinnillu aqutsinermi soraarummeerneq angusiffigineqartussaapput immikkoortup tullianut ingerlaqqinnginnermi.

Ilinniartitaanerup siunertaa tassaavoq ilinniagaqartut naalagiarnerni ilagiinnilu iliuuseqarnerni nipilersornermik aqutsinermik erinarsoqatigiinnillu aqutsinermik isumagisaqalernissaannut piukkunnarsassallugit kiisalu ilagiinni nipilersornikkut pattannikkut piginnaasaqarfiusussani ilagiinni ingerlatani allani peqataasinnaanissaq.

Ilinniartitaanermi anguniagaq tassaavoq pattanneq pingaarnerutillugu pattassinnaaneq, nipilersorsinnaaneq atuagarsornikkullu tunngaveqarluni pattattutut angusaqarsinnaaneq, aamma Kalaallit Nunaanni ilagiinni naalagaaffimmit tapersorsorneqartumi pattattutut sulilersinnaaneq.

Pattattutut ilinniartitaanermi allatsissinnaanermut pisinnaanissamut misilitsinneqarneq angusiffigineqassaaq nuutinillu atuarsinnaassalluni. Taakku saniatigut Kalaallit Nunaanni ilagiinni naalagaaffimmit tapersorsorneqartumi ilaasortaasaaq ilinniartitaanerullu aallartinnerani 21-nik ukioqalersimassalluni. Immikkut akuerineqarnissaq Biskoppeqarfimmi taamaattoq qinnutigineqarsinnaavoq.

Ilageeqarneq pillugu inatsimmi § 26 malillugu ilinniartitaanermi pingaartinneqartoq tassaavoq ilagiinni nipilersornikkut imaqarnera, taamaattumillu pattaqiarsorsinnaaneq atuartsissutini amerlanerpaamik atuartsinermi tiimeqarfiulluni. Ilinniagaqartut ataatsimoortillugit ataasiakkaarlugillu atuartinneqartarput.

Ilinniarnerup aqqissugaanera tiimillu amerlassusiinut takussutissiaq imatut isikkoqarpoq:

- Pattagiarneq soraarummeerfiusoq (ukioq siullermi: atuartitsinerit 95-it, ukiut aappaani: atuartitsinerit 94-it)
- Erinarsoqatigiinnik aqutsineq soraarummeerfiusoq (ukioq siulleq: atuartitsinerit 12, ukiut aappaani: atuartitsinerit 12-it)
- Nipilersorneq atuagarsorfiusoq (ukioq siulleq: atuartitsinerit 20-it)
- Tusarnaagassianik ilinniarneq (ukioq siulleq: atuartitsinerit qulit, ukiut aappaani: atuartitsinerit aqqaneq marluk)
- Nipilersugassiap immikkoortuunik ilinniarneq (ukioq siulleq: atuartitsinerit arfineq pingasut, ukiut aappaani: atuartitsinerit arfineq pingasut)
- Isaatitsarneq (ukiut aappaani: atuartitsinerit arfineq pingasut)
- Unnersiutiginninneq (ukiut aappaani: atuartitsinerit arfineq pingasut)

Ilinniartitaanerup nalaani najugaqarfigisaminni pattattumut taartitut ikiuunnissamut ilinniartut periarfissaqarput, taamaaliornikkut naalagiarnerniit ilagiinnilu iliuuseqarnerniit sungiusarsinnaallutik misilittagaqalersinnaallutillu.

Tamatuma saniatigut Biskoppeqarfik ilisimatitsivoq ilinniartut kiisalu pattattut atorfeqartut tusaaniarnissaat sillimaffigineqartoq. Assersuutigalugu ilinniarnernup ingerlannerata naammassisaqarnerit tamaasa kingorna ilinniarnermik aaqqissuussinermik nalilersuisoqartarpoq.

Pattattut ilinniartitaaneq pikkorissarnermik ingerlasutut isigineqarpoq, taamaattumillu ilinniagaqarnerisutisarnissaq ajornarluni imaluunniit ingerlannerata nalaani ilinniartut ineqarfiini inissiamik tunineqarsinnaanani.

4.2 Ilinniarnernup nalaani ullormusiat, ajunngitsorsiassat sulinermilu annaasanut utertoortit

Ilinniarnermik aaqqissuussinermut atasumik Biskoppi imatut ittumik kaajallaasitaliorsimavoq: *Ajoqissatut pattattutullu ilinniartitaanerup nalaani atuartunut ullormusiat, ajunngitsorsiassat sulinermilu annaasanut utertoortit pillugit Biskoppip kaajallaasitaa nr. 3.* Kaajallaasitaq ilaatigut pattattut ilinniartitaanermi ilinniartunut ullormusianik sulinermi annaasanut naleqqiullugu ilitsersuivoq.

Ilinniartitaanermi immikkoortut nalaanni ilinniarfik nerisaqartitsivoq. Assartuinnermut atatillugu nerisaqarnermut aningaasartuutit, allatigut matussuserneqanngitsut, ilinniarfimmit aamma utertinneqartarput. Taamaattorli kissartutorluni nerinernik pingasunut annerpaamik aningaasaliiffigineqarluni. Tamatuma saniatigut ilinniarnermi immikkoortunut siumut utimullu assartuineq ilinniarfiup isumagisarlugu. Tassunga tapitut ullormusiaqartitsisoqartarpoq.

Ilinniarnermi immikkoortuni peqataanermut atatillugu sulinermit annasaqarsimanermit uppersaasinnaasunut ilinniartunut taakku pillugit utertoorsinnaapput.

Biskoppip kaajallaasitaani § 8-mit aamma takuneqarsinnaavoq kaajallaasitaq malillugu pisartagaqarnissamut immikkoortuni ataasiakkaani atuartsinerup minnerpaamik 85 %-iani ilinniartut peqataasimassasut.

4.3 Akissarsianut tunngasut

Pattattutut sulineq tassaavoq piffissap ilaannaani atorfik, tassa ulloq naallugu atorfeqartutut sulinissamut sulinermi sumiiffinni amerlanerni tiimit naammanngimmata.

Pattattut pillugit isumaqatigiissut tassaavoq ajoqit peqatigalugit sulinermit isumaqatigiissut SIK-p ataaniittoq. Isumaqatigiissummik nutaamik suli isumaqatigiissusiortoqanngimmat nassuiaammi matumani 2018-2022-mut atuuttoq isumaqatigiissut aallaavigineqarpoq. Isumaqatigiinniarnerni kingullerni ajoqinut pattattunullu tunngasuni pattattunut ilinniarsimasunut akissarsiatigut qaffaasoqarpoq, pattattunik amigaateqarnerup peersinnissaanut sakkut ilaattut.

Isumaqatigiissummi § 3-mit takuneqarsinnaavoq isumaqatigiissut naapertorlugu atorfeqartunut ukiumut tunngavigisaq ukiumut 900 tiiminut aalajangersarneqarsimasoq qaammammullu piffissamik naatsorsuineq tassaalluni 80 tiimit. Sulinerup nalinginnaap avataatigut sulinermit tunngatillugu, tak. § 2, imm. 1, 5 aamma 7, peqqussutaasoq qaangiuttoornertullu aqunneqartoq akunnermusiamut tapitut akilernerqassaaq. Tapi nalunaaquttap akunnerinut tamanut atuuttumik akunnermusiap 50%-ianik annertussuseqarpoq.

Pattattunut/ilagiinni nipilersortartunut ilinniarsimasunut qaammammut akigititaq ulloq 1. april 2021-mi ataatsimut isigalugu 9326,12 koruuninik annertussuseqarpoq.

Taakku saniatigut qaammat ataaseq inorlugu sivisussuseqartumik taartaasunut ilagiinni iliuuseqarnerni taartaasoqartillugu taartaasunut akigititassat isumaqatigiissutigineqarsimapput.

5 Ilungersunartut suliniutillu

Ilisimaneqarluarpoq pattattutut ilinniartitaanerni ilinniartussat pilerisutsilernissaannut kiisalu ilinniarterup nalaani ilinniagaqaannarnissaannut kingornalu pattattutut atorfinitsinnissaannut ilungersunartoqarpoq. Ilagiinnii ilanngussat aamma Naalackersuisunut saaffiginnissutit aallaavigalugit Naalackersuisunit taakku imatut ikilineqarput ilungersunartut uku amerlanertigut qaqinneqartarlutik:

- Ilinniartitaanerup ilusaa, tassunga aamma ilanngullugu ilinniagaqarnerisuteqarnissamut periarfissat
- Nuutinik ilisimasaqarnissaq pillugu piumasaaqat
- Ulloq naallugu atorfeqarnissamut periarfissaq (tassunga ilanngullugit aamma akissarsianut tunngasut)
- Suliamut soqutiginnikkunnaarneq

5.1 Ilinniartitaanikkut aqqissuusseqqinneq

Pattattut Ilagiit iluanni pingaaruteqarluinnarput, ilinniartitaanerlu taamaattumik Kalaallit Nunaanni ilagiit sullinneqarnerinut sulinermut attuumassuteqarluni. Ilinniartitaanerli utaqqiisaagallartumik aqqissuussaagallarpasippoq, tassa ilinniartitaaneq sivikitsuararsuummat pikkorissarnernillu kipitinneqarsimasunik tunngavigalugit. Atuartitsinerni immikkoortut tamarmik qaammatip ataatsip missaanik sivissuseqarput, ilinniartut illoqarfigisaminniit/nunaqarfigisaminniit qimagussimassallutik. Biskoppeqarfik ilisimatitsisimavoq ilinniartut ilai tamanna ilaquttaminnut suliffimminnullu naleqqiullugu ilungersunartutut misigisimagaat.

Ilinniartitaanermit tunngasuni nalinginnaasumik ilisimaneqarluarpoq ilinniartitaanermit atatillugu illoqarfigisamiit/nunaqarfigisamiit aallartariaqartarneq. Taamaattorli pattattut ilinniartitaanermit allaassutaavoq piffissami sivikitsumi qaammammi ataatsimi sakkortuumik atuartitsinerup aamma ilinniagaqartup illoqarfigisaani/nunaqarfigisaani suliffimmik misiliinerit akornanni nikerarfiunera. Iluseq taamaattoq ilinniagaqarnerup ingerlanerata annersaani ilinniartup angerlarsimaannarnissaanut periarfissiivoq. Tamatuma saniatigut sulinermi annasaqarnermit taarsiisoqartarluni takuuk immikkoortoq 4.2.

Ilinniartitaanerup allatut aqqissuunnissaanut periarfissaqanngilaq, tassa ungasianiit atuartitsinertut tulluannгимmat, immikkoortullu atuartitsineri ingerlanerisa ataqatigiinnerunissai eqqarsaatigalugit sivikinnerusumik ingerlanneqarsinnaanatik. Tamatuma saniatigut immikkoortut maannakkut marluusunut taarsiullugu assersuutigalugu sivikinnerusunut atuartitsinerni immikkoortunut sisamanut agguarneqassagaluarpata ilinniartunik atuartitsisunillu assartuinermit atasut aningaasartuutit malunnaatilimmik qaffassallutik.

Ilinniartitaanerup nalaani ilinniagaqarnersiutit

Immikkoortoq 4.2-mit takuneqarsinnaavoq pattattutut ilinniartitaanermi ilinniartut ukiuni marlunni pikkorissarnertut ilinniartitaanerup aaqqissugaanerani ilinniarnerp nalaani ullormusiaqartut, ajunngitsorsiaqartut aamma sulinermi annaasaqarnermut taarsiiffigineqartartut.

Ajoqissatut pattattutullu ilinniartitaanerup nalaani atuartunut ullormusiat, ajunngitsorsiasat sulinermilu annaasanut utertoortit pillugit Biskoppip kaajallaasitaani nr. 3-mi 10. april 2011-imeersumi § 2-mit takuneqarsinnaavoq ilinniartitaanerit ingerlaavartumik ilinniagaqarnersiuteqarnissamut periarfissiingitsut.

Arlallilli oqaatigisimavaat *Ilinniagaqarnersiutit pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 12, 22. november 2011-imeersumi* aalajangersarneqartut malittarisassat malillugit ilinniagaqarnersiuteqarnissaq kissaatigineqartuusoq.

Ilinniartitaanerit suut ilinniagaqarnersiuteqarfiusinnaanerit pillugu malittarisassat *Ilinniagaqarnersiutit pillugit Inatsisartut inatsisaat nr. 12, 22. november 2011-imeersumi Inatsisartut inatsisaatigut nr. 16, 6. juni 2016-imeersukkut (Ilinniagaqarnersiutit pillugit inatsit) allanngortinneqartumi aalajangersarneqarsimapput.* Tassunga atatillugu ilinniagaqarnersiutit pillugit inatsimmi §§ 6 aamma 7-imit takuneqarsinnaavoq ilinniartitaanivinnut taamaallaat ilinniagaqarnersiuteqartitsisoqarsinnaasoq, tassa imaappoq ilinniarnissamut piareersarnernut, inuussutissarsiutitigut tunngavisumik ilinniartitaanernut imaluunniit ilinniartitaanernut ingerlaqqiffiusunut taamaalillunilu pikkorissarnernuunngitsaq.

Inatsimmut nassuiaatini takuneqarsinnaavoq taaguut "ilinniartitaanerit" eqqarsaatigalugu imatut paasineqassasoq aaqqissuussaasumik ilikkagaqariartorneq universitetini, atuarfinni ilinniarfinniluunniit assingusuni nunap ilinniagaqarnermut aaqqissuussinerani naammassinninnissamut piumasqaataasut, amerlanertigullu pisortanit akuerineqartumik soraarummeernermik naammassineqartartut, soorlu aamma ilinniartitaaneq ilinniartumut piumasarineqartunik piukkunnaateqartitsilersimassasoq.

Pattattutut ilinniartitaaneq tassaavoq ilinniartitaaneq immikkoortunut ilusilersugaalluni aaqqissuunneqarsimasoq. Aamma ilinniartitaanermik allaaserisaniit toqqaannartumik takuneqarsinnaavoq pikkorissarneq pineqartoq, tamannalu piffissaq tamakkerlugu ilinniarnerp pineqannginneranik ikorfartorneqarluni. Tamanna tunuliaqutaralugu pattattutut ilinniartitaanermi ilinniartut ilinniagaqarnersiuteqalernissaannut periarfissaqanngilaq.

Ilinniagaqartut taamaalillutik ilinniartut ineqarfiini inissianut aamma qinnuteqarsinnaanngillat.

Ilinniagaqarnersiutit pillugit inatsimmit takuneqarsinnaasunut periarfissanut periarfissaqalernissamut piumasarineqarpoq ilinniartitaanerup Ilinniagaqarnersiutit pillugit inatsimmi piumasqaatinik naammassinnissaa, tassunga ilanngullugit pingaartumik ilinniartitaanerit ilinniagaqarnersiuteqarsinnaatitaasut pillugit malittarisassat. Taamaattumik

pattattutut ilinniartitaanermi ilinniagaqarnersiuteqalersinnaanermut ilinniartitaaneq nammineq imaluunniit ilinniagaqarnersiutit pillugit inatsisip allanngortinnissaa pisariaqassaaq.

Tassunga atatillugu Biskoppeqarfik oqarsimavoq ilinniagaqarnersiuteqalernissaq pillugu kissaateqarnermut tapersersuisinnaallutik, taamaalilluni ilinniagaqartut Biskoppeqarfiup aqutai aningaasaliissutit avaqqullugit ilinniagaqarnersiuteqalersinnaalerlutik.

Tassunga atatillugu Naalakkersuisunit malugeqquneqarpoq ilinniagaqarnersiutit pillugit inatsisini tunngaviit aalajangiisuusut ilaat tassaammat piffissaq tamakkerlugu ilinniartitaanernut taamaallaat ilinniagaqarnersiuteqartitsisoqarsinnaanera. Inuit pikkorissarnerni piffissallu ilaannaani ilinniarnerni ilinniarnermik ingerlataqartut suliffimmik nassaarnissamut periarfissaqartutut isigineqarneri tunngavigalugit inatsit isigineqassammat. Ilinniagaqarnersiutit pillugit inatsimmut nassuiaatinit aamma takuneqarsinnaavoq pikkorissartitsineri peqataanissamut ilinniagaqarnersiuteqarsinnaanngitsoq.

5.2 Nuutininik ilisimasaqarnissamik piunasaqaat

Nuutininik atuaanissamut ilisimasaqarneq ilinniartitaanermi akuerineqarnissamut piunasaqaataanera aamma piunasaqaatip taassuma ilinniartitaanermi qinnuteqarsinnaasunik tunuarsimaartitsisinnaanera siusinnerusukkut isornartorsiorneqarsimavoq. Massakkut nuutininik ilisimasaqarnissaq piunasaqaataavoq, tassa ilinniarneq taamaallaat ilinniartunik ilisimasaqareersunik naapitsinissamut taamaallaat aningaasalersugaammat. Piunasaqaatip eqqortinneqarnera pattattutut ilinniarnissamut qinnuteqartunit atsiukkamik najukkami palasip pissarsineratigut qulakkeerneqartarpoq. Tunngaviusumik nuutininik ilinniarnissaq ilinniartitsinermut ilaaniarpat ilinniarneq sivisunerullunilu akisunerulersussaassaaq. Nuutininik ilinniarneq ilaatinneqarluni ilinniarnermik aaqqissuussinissamut periarfissat kiisalu ilinniarnermik aaqqissuussinierup taamatut allanngortinnerata aningaasaqarnikkut kingunissaanik oqallisiginninnissaq siunertaralugu Naalakkersuisut 2017-imi Biskoppeqarfimmut atassuteqarput. Biskoppeqarfik taamanikkut naliliivoq 15-inik ilinniartoqarluni nuutininik ilinniartitsilluni pikkorissarnermik imaqartumik ilinniarnermik aaqqissuussinermik allannguneq pattattutut ilinniartitaanermut maannakkut sinaakkusiussat iluanni ajornassasoq.

Biskoppeqarfilli 2017-imi pattattutut tunngaviusumik pikkorissarnermik pilersitsiniarluni misiliivoq. Tunngaviusumik pikkorissarneq pillugu ilinniarnermik aaqqissuussinermik takuneqarsinnaavoq pattattutut tunngaviusumik pikkorissarneq nammineq provsteqarfigisami sapaatip akunneranik ataatsimik sivisussuseqartumik sivikitsumik pikkorissarnerusoq nanginneqarsinnaasoq. Pikkorissarnermi peqataasut atuartitsissutini tunngaviusuni aallartitsinneqarput, nipilersortartut pattagiartut naalagiarnerni nipilersornikkut ingialluisinnaanngorlugit sungiusartinneqarlutik.

Pikkorissarnermi siunertaq tassaasimavoq siunissami pattattutut ilinniartitaanermi qinnuteqartussanut tunngaveqartitsinikkut pattattunik amigateqarnermut iluaqutaasinnaanera.

Peqataanissamut tunngavigineqarsimavoq pikkorissarnerup kingorna Kalaallit Nunaanni ilagiinni pattattutut imaluunniit pattattumut taartitut peqataarusussinnaaneq. Pattattutut pikkorissarneq atuartsissutinik ukuninnga tunngaveqarpoq:

- Pattagiarneq soraarummeernertalik (atuartsinerit 25-it)
- Nipilersornermi atuagarsorneq (atuartsinerit tallimat)
- Tusarnaagassianik ilinniarneq (atuartsinerit pingasut)
- Nipilersugassiap ilaani ilinniarneq (atuartsinerit pingasut)
- Isaatitsineq (atuartsinerit sisamat)

Biskoppeqarfik aamma pattattunik amigaateqarneq annikillisinniarlugu Palaseqarfik Uummannami, Palaseqarfik Qaanaami aamma Palaseqarfik Ilulissani pattattutut sulinermik inunnut soqutigisaqartunut immikkut pikkorissartitsinernik misiliisimavoq.

Biskoppeqarfik tamatuma saniatigut ilisimatitsivoq ilinniartussanik kingullermi tigusinermi nuutinik ilisimasaqariingitsunik ilinniartussanik tigusinissamik misiliisimallutik. Ajoraluartumilli amerlanersaat taamaatiinnarput. Ukiumi ataatsimi pattattutut naammassillutik ilinniarsimasunit pingasunit ataaseq nuutinik annertunerusumik ilisimasaqarnani aallartissimavoq.

Piffissami maannakkut pattattutut tunngaviusumik pikkorissartitsinerit imaluunniit immikkut pikkorissartitsinerit neqeroortugineqarneq ajorput, Biskoppeqarfilli ilisimatitsilluni neqeroortugeqqinnissai isumaliutigalugit.

Maannakkut ilinniarnermik aqqissuussinermik siunissami allannguinermi isumaliutigineqartariaqarpoq nuutinik ilisimasaqarnissamik piumasaqaat pivusorsiortuunersoq, pivusoq tassaappat illoqarfinni nunaqarfinnilu amerlanerni ilinniartitaanerup aallartinginnerani nuutinik ilinniarnissamut periarfissaqanngitsoq. Tassani Biskoppeqarfik iluaqutaasumik nuutinik ilinniarneq pillugu tunngaviulluinnartunik ilinniartunngortussanik sumiiffinni pineqartunik nuutinik ilisimasaqartup atuartsissinnaanerani periarfissanik misissuisinnaavoq.

Biskoppeqarfik nassuiaammut ilassuteqarnermi saniatigut malugeqqusimavaa immikkut pikkorissartitsinermik, pattattunut tunngaviusumik pikkorissartitsinermik aamma sumiiffinni nuutinik ilisimasaqartunik atuinermik siunnersuutit pivusunngortinneqassappata pisariaqartoq ilinniartitaanermit aningaasanik amerlanerusunik immikkoortitsisoqarnissaa.

5.3 Ulloq naallugu atorfinitsinneqarnissamut periarfissat (akissarsianut tunngasut)

Ulloq naallugu atorfinitsinneqarnissamut periarfissaq arlaleriarluni qaqqinneqartarsimavoq, aamma politikkikkut. Pattattutut atorfik tassaavoq ullup ilaannaani atorfiusoq taannalu malillugu akissarsiaqarfiulluni. Isumaqtigiissut atuuttoq malillugu atorfeqarnermut ukiumut tunngaviusut tassaapput 900 tiimit, tassa qaammammut 80 tiimit. Tassunga atatillugu Biskoppeqarfik ilisimatitsivoq naalagiarnernut ilagiinnilu iliuuseqarnernut piareersarnermi piffissamik atuineq 3

tiimit immikkoortinneqarsimasut. Pattattunulli ataasiakkaanut suliassatut artukkiinerni annertoorujussuarmik assigiinngitsoqarpoq, apeqqutaallu nunap sortaani inissisimaneq. Assersuutigalugu Palaseqarfik Nuummi aamma Palaseqarfik Sisimiuni suliassat sumiiffinnit allanit annertunerujussuupput.

Maannakkut piffissami pattattoq ataasiinnaq ulloq naallugu atorfeqarpoq, tassa pineqartoq pattattutut ilinniarfimmi aamma ilinniarfimmi aqutsisuummat. Biskoppeqarfik ilisimatitsisimavoq sumiiffinni amerlanerni ulloq naallugu atorfeqartunut pattattunut suliassat naammassanngitsut. Tamanna pisinnaassappat pattattutut atorfirmut suliassat allat eqqarsaatigineqassapput assersuutigalugu ilagiinni isumaginnikkut peqqinnissakkullu sulineq, nipilersornermik ilinniarfik/nipilersornermik aaqqissuussinerit il.il. Ilagiinni suliassat allat pattattutut sulinermut ilaassappata tamanna ilinniarnermik aaqqissuussinermut ilanngunneqassaaq aamma isumaqatigiissutinik isumaqatigiinniarnerni tulluuttuni ilanngunneqarluni.

Ajoqitut pattattutullu atorfinitsitsinerit

Ajoqitut pattattutullu atorfinitsinneqarnerup qanoq attanneqarsinnaanera pillugu apeqqt siusinnerusukkat siunnersuutigineqarsimavoq ajoqitut imaluunniit pattattutut sulineq, akissarsiaqarnikkut, taamaalilluni pilerinarnerusinnaanera tunngavilersuutigalugu.

Ilagiinnut tunngasunik allaffissornikkut aqutsinerup Biskoppeqarfimmut 2010-mi tunniunneqarnerani llageeqarnerup iluani atorfinitsitsinermit tunngasut assigiinngitsut misissorneqarput, tassunga ilanngullugu ajoqinut ilinniarsimannngitsunut, ajoqinut taartaasartunut pattattunullu akissarsiat pillugit Naalakkersuisut aamma S.I.K-p akornanni isumaqatigiissut.

Tassani Biskoppeqarfimmit maluginiarneqarpoq sumiiffinni arlalinni ajoqit ajoqitut pattattutullu akissarsiaqartinneqarsimasut taamaalillutillu pingaarnertut marlunnik atorfinitsinneqarsimallutik. Naalakkersuisut ilagiinnilu paasinnineq tassaavoq tamanna ajoqitut sulinermit nalinginnaasumik atorfiup paasineqarnissaanut ataqatigiissinneqarsinnaanngitsoq. Ajoqi aalajangersimasumik atorfeqartoq aamma pattattoq aalajangersimasumik atorfeqartoq nalunaaquttap akunnerini 20-ni sulisussaataasutut atorfeqartitaapput. Ilagiinnut tunngatillugu ajoqitut atorfeqanngikkaanni organistitut atorfeqartoqartarpoq. Ajoqitut atorfik upperisarnermut attuumassuteqarpoq immikkut pissuserissaarnissamut piumasaqaatalik, immikkut ittumik nipangiussisussaataanermik ilalik, assersuutigalugulu eqqartuussisarnermik inatsimmi ilisimannittunik immikkut illersuisarnermut tunngatillugu. Pissutsit tamakku pattattutut sulinermit ilaangillat.

Taamaattumik Aningaasaqarnermut Sulisoqarnermullu Aqutsisoqarfimmut saaffiginnittoqarpoq piffissami siullermi isumaqatigiissutip atuuttup isumaqatiginninniutigeqqinnissaa siunertaralugu.

Ilaatigut isumaqatigiisummi pingaarnertut atorfinitsinneqarfiusut immikkoortut akornanni pissutsit erseqqissarneqarnissaat siunertaralugu.

Eqqaaneqartutut pingaarnertut marlunnik atorfeqartoqarsinnaangilaq. Ajoqit/pattattut taarsiullugu ajoqit/pattattut sulinerminnut taartit tapisiaqarsinnaapput imaluunniit immikkut inuttut piginnaasaqarnikkut tapisiaqarlutik kiisalu ajoqi/pattattoq ajoqit/pattattut sulinerni tamani tapisiaqartinneqarluni.

Qulaani allassimasup suleriaatsip allangortinneranut atatillugu ajornartorsiut pillugu Biskoppeqarfik ajoqit aamma pattattut peqatigiiffiannut malugeqqusivoq. Peqatigiiffik tassunga oqaaseqaateqarsimangilaq aamma aalajangiineq pillugu naammagittaalliuuteqarnani. Ajoqit aamma pattattut atorfinitsinneqarnerinut suleriaatsit nutaat eqqunneqarnerisa kingorna ikittuararsuarnik saaffiginnittoqarsimavoq, taakkullu akornanni soraarnertaqarsimanani. Taamaattumik Naalackersuisut Ilagiillu naliliipput taamanikkut nutaamik periutsimik annertuumik naammaginnittoqarsimangitsoq.

Tamatuma saniatigut tamatumunnga soqutiginnittunut periarfissatut pattattut ilinniartitaaneq ajoqit ilinniartitaanermut ilanngunneqarsinnaanersoq siusinnerusukkat apeqqutigineqarsimavoq. Tassunga Biskoppeqarfik ilisimatitsivoq piffissakkut isumalluuteqarnikkullu peqquteqartumik takorloorneqarsinnaangitsoq ajoqit ilinniartitaanermi atuartsineq annertusineqarsinnaasoq aamma pattattut ilinniartitaaneq ilaatinneqalerluni.

Isumaqatigiissutit:

Immikkoortoq 4.3-mi eqqaaneqartutut pattattunut isumaqatigiissut aamma ajoqinut isumaqatigiissut SIK-p ataaniipput. Naalackersuisut nassuiaammut matumunnga atatillugu kingullermik isumaqatigiisummik isumaqatigiinniarnermi peqataasumiit peqatigiiffimmut sinniisumut atassuteqarsimapput. Naalackersuisunit paasinnineq tassaavoq ajoqit pattattullu peqatigiiffiat ukiorpassuit kingullit ingerlaneranni siulersuisoqarsimangitsoq, taamaalillunilu peqatigiiffittut ingerlasutut sulisimanani. Taamaattorli ajoqinut pattattunullu tunngasuni isumaqatigiinniarnerni kingullerni pattattut ilinniarsimasunut akissarsiatigut qaffaasoqarnissaa pillugu isumaqatigiissusiortoqarpoq, pattattunik amigateqarnerup peerneqarnissaanut sakkut ilaattut.

Pattattut sulinissap toqqarneqartannginneranut tunngavilersuutit ilaattut atorfeqartartoq tassaavoq akissarsiat inuussutigineqarsinnaannginneri. Naalackersuisut tassani malugeqqaat tassani pineqarmat pikkorissarnikkut ilinniartitaaneq, ullup ilaannaani atorfittut immikkoortinneqartumik atorfinitsitsinermut periarfissiisoq. Taamaattumik pattattut pissarsiarineqarsinnaasut akissarsiat taakku kisiisa inuussutiginnissaat naatsorsutigineqanngilaq, kisiannili isertitanik allanik taperneqassasut. Tassunga eqqaaneqassaaq, qulaani

allaaserineqartut, taamaattoq sumiiffimmi ajoqit sulinerup isumagineranut taartit tapisiaqarnissamut periarfissaqartoq.

Atorfiup ullup ilaannaanut atorfiuneranut atassuteqartut ajornartorsiutit ilaat tassaavoq pattattut nunaqarfinni peqataallutik allamik suliaqarnermiit sulinermi annaasaqarnermut taarsiivigineqarnissamut periarfissaqannginnerat. Pattattut taamaattumik ilagiinnut ikiuunnerminni allatigut isertitamit ilaannik annaasaqarsinnaapput.

Naalackersuisut naliliipput peqatigiiffik sulisoq aaqqissugaasimasorlu aqutugalugu ilinniartitaanerup ingerlarnga, sulinermi suliassat aamma akissarsiatigut pissutsit pillugit Biskoppeqarfimmut aamma isumaqatigiissutinik isumaqatigiinniarnerni isumaqatigiinniarnerni peqataasinnaatitaasunut nukittunerusumik pattattut inissisimalersinnaasut.

Naalackersuisut taamaattumik inassutigaat ilagiit ajoqit pattattullu peqatigiiffiat peqatigalugu pattattut suliffigisaasa annertusinissaanut periarfissanik taamaalillunilu tullianik isumaqatigiissummik isumaqatigiinniarnerni akissarsiat qaffannissaannut periarfissanik misissuissasut.

5.4 Nipilersuutinik immiussanik atuineq

Naalagiarfiusinnaasut sumiiffiit 74-iutillugit sumiiffiit tamarmik, naalagiarnerni ilagiinnilu iliuuserisani nipilersorluni ingiorteqarnerinik qulakkeerisinnaasunik pattattumik sullivigineqarnerisa qulakkeerneqarnissaa ilungersunarpoq. Taamaattumik nipilersornermi ingiorteqarnerup qulakkeerneranut naleqqiullugu aaqqiissutissanik allanik misissuinissaq aamma tulluarpoq. Pattagiarsornermik immiussamik atuinissamut periarfissaq taamaattumik siusinnerusukkut politikikkut aamma ilagiinni oqallisigineqartarsimavoq.

Tussiutit tamaasa kiisalu isaatitsinerit aniatitsissutillu immiunnerisigut aningaasaqarnikkut kingunissaasa saniatigut taava pattattumik atorpeqarsinnaasumik peqanngippat pattagissamik nipilersuutinik immiussanik atuisoqassappat pissutsinik allanik arlalinnik arajutsinaveersaagassanik peqarpoq.

Biskoppeqarfik ilisimatitsisimavoq naalagiarfittisinermi ilagiinnilu iliuutsinik palasi/ajoqi/atuaasartorluunniit isaatitsinermi aniatitsinermilu kiisalu tussiutinik tussiarnermi nipilersuutit nipilersuutiginnissaasa isumaginnissaannut piffissaqanngitsut. Aammattaaq kukkuffiusussaangitsuni assersuutigalugu ilisinerni pisuni teknikikkut ilungersunartut takkussinnaallutik. Pisuni taakkunanani qimataasunut kiisalu palasimut/ajoqimut/atuaasumut akornutaasinnaapput. Nipilersuut aallartinngippat palasip/ajoqip/atuaasup akisussaannissaa tulluannngitsutut biskoppeqarfik isumaqarpoq, tassa palasip/ajoqip/atuaasartup naalagiarnermi ileqqorisassanut tunngasut akisussaaffigimmagit.

Tamatuma saniatigut biskoppeqarfik oqarpoq ilagiit eqeersimaartut ilagiinnit eqeersimaartunit sullinneqarnissaat biskoppeqarfiup takorusunnerummagu, taamaalillunilu elektronikimik immaqa atorsinnaanngitsumik atuerusuppallaarnani.

Tussiutitik pattiarsornermik immiunneqarsimasumik ingiorteqarnerup atorneqarnera periarfissaavoq isumaliutigineqarsinnaasoq. Suliniutilli taama ittut aallartitsinnagit ilagiit qanimut suleqatigalugit eqqartorneqassapput.

6. Naggataarutaasumik oqaaseqaatit innersuussutillu

Nassuiaat manna aallaavigalugu Naalackersuisunit maluginiarneqarpoq ilungersunartut arlallit akissarsianut tunngasunut aamma suliffimmut soqutiginninnerup appariatorneranut nalinginnaasumik tunngasuusut. Tassunga Naalackersuisut naliliinerat tassaavoq ajornartorsiut taanna, pattattut peqatigiiffiata sulisup saniatigut, nutaamik eqqarsarnissamik pisariaqartitsisoqartoq, tamannalu pattattut aamma ilagiit akornanni suleqatigiinnikkut isumagineqarpat pitsaanerussasoq. Naalackersuisulli maluginiarpaat pattattut peqatigiiffiat ingerlagunanngitsoq, taamaattumillu inassutigalugu pattattut peqatigiiffimmi aqqissuutissasut Biskoppeqarfimmit nalinginnaasumik oqallinnernik isumaginnissinnaasut, kisianni aamma isumaqatigiissutinik isumaqatigiinniarnerni pattattut sinnerlugit isumaqatigiinniarsinnaasut.

Pattattunik amigaateqarneq appartinniarlugu immikkut ittunik arlalinnik suliniuteqartoqaraluartoq pattattut sulinermtut soqutiginninneq appariatorpoq, tamannalu nunani allani aamma taamaalluni. Sverigemi aamma Danmarkimi nunani oqaluffiit piffissami qaninnerusumi pattattut arlalissuit soraarninngornissaannik tatisimaneqarput. Sverigemi ilagiinniit qulaajaanermi 2021-mi paasineqarpoq 2030-mi pattattut aamma kantonit 700-it missaaniittut amigaatigineqalissasut. Tamatumunnga pissutaavoq ukiut tulluittut iluanni soraarninngortussat arlalissuit naatsorsuutigineqarneri, pattattutullu ilinniagaqarnissamut soqutiginninneq appariatorluni. Sverigemi ilagiit taamaattumik iliuuseqarnissamut pilersaarummik saqqummiussipput, taallugu "Pattattut siuttuutillugit". Iliuuseqarnissamut pilersaarummi suliniutit pingasut ineriartornermi mumititseqataassasut erseqqissaatigineqarput:

- Qulingiluanik ukiullit tamarmik pattaqarnermik misigisaqarnissamut qaaqquneqassapput.
- Oqaluffimmi nipilersortartut tamarmik agguaqatigiissillugu ataatsimik pattattut ilinniartoqassapput.
- Palaseqarfiit tamarmik pattaqarnissami periarfissat takutinniarlugit pattaqarnissamik ingerlatsinermut qaaqqusisariaqarput.

Danmarkimi aamma soraarninngortussat aamma suliffiup iluani soqutiginninnerup appariatorneranut atasumik annertuumik ernumasoqarpoq, pissutsillu ilagiinnut inuiaqatigiinnullu annertuumik ilungersunartuullutik.

Pattattunik amigaateqarneq taamaattumik Kalaallit Nunaanni kisimi atuulluni ajornartorsiutaanngilaq, taamaattumillu ilagiinnut pitsaassalluni suliniutinik allanik misilittakkat kiisalu siunissami suliniutinik sunik eqqarsaateqarnerisut tusarniarlugit nunanut allanut saaffiginnippata.

Innersuussutit

Naalakkersuisut nassuiaat manna tunuliaqutaralugu imatut innersuussuteqassapput:

- Pattattut peqatigiiffitsik aallarteqqissagaat, taamaalillutik Biskoppeqarfimmik aamma isumaqatigiissummik isumaqatigiinniarnerni oqallinnerni nukittunerulersinnaallutik.
- Ilagiit nunanik allanik taamaaqataanik ilungersuuteqartunik isumassiorlutillu misilittakkanik paasiniassasut.
- Ilagiit pattattut peqatigiiffiat peqatigalugu illoqarfinni/nunaqarfinni pisariaqartitsinerup qanoq aaqqiiffiginissaanut siunissamut ungasinnerusumik periusiussasut. Ilaatigut uku ilanngullugit:
 - Pattattutut ilinniartitaanermi ilungersunartut pillugit oqaloqateqarnerit, ilinniartitaanerit allat assigalugit ullutsinnut naleqqunnerulersillugit pisariaqartitanullu aalajangersimasunut tulluarsarlugit.
 - Ilagiit ilinniartitaanerup aallartinnissaa sioqqullugu nuutininik ilinniarnermi atuartitsineq pillugu sumiiffinni nuutininik ilisimasaqartunik sapinngisamik isumaqatigiissuteqassasut.
- Pattattutut tungaviumik pikkorissarnerit/immikkut pikkorissarnerit naammassineqarnissaannut Kontomut pingaarnermut 40.92.14 Ajoqitut pattattutullu ilinniartitaanermut immikkut aningaasanik ilasisoqassasoq.

Ilagiit nunap inuisa ilarujussuinut annertuumik pingaarteqarput, tassa nalliuttorsiornerini, piffissami ilungersunartuni ulluinnarnilu inuiaqatigiinnut patajaatsumik ikorfartuisuummata. Naalakkersuisut taamaattumik aamma soqutigisaraat ilinniartitaanerup akissarsiatigullu pissutsit tulluartaunerisa ullutsinnullu naleqquttuunerisa qulakkeerneqarnissaat. Naalakkersuisut qulaani innersuussutit tunuliaqutaralugit naalagiarnert ilagiinnilu iliuuserisat aamma siunissami pattagissamit ingiorteqarnissaasa qanoq pitsaanerpaamik qulakkeerneqarnissaat pillugu ilagiinnit oqaloqatiginnikkusupput.